

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN MERAKLILIK DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI
(KÜTAHYA İLİ ÖRNEĞİ)

Satı AKGÜL
denizati_06@hotmail.com

Çetin ÖZDİLEK
Yrd. Doç. Dr., Dumlupınar Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, cetinozdilek03@hotmail.com

ÖZET: Bu çalışmada; Kütahya ilindeki merkez ortaöğretim kurumlarında 2011-2012 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören öğrencilerin, meraklılık düzeylerinin farklı değişkenler açısından ilişkisi araştırılmaya çalışılmıştır. Veri toplama aracı olarak, Meraklılık Ölçeği kullanıldı. Araştırmada ayrıca öğrencilerin demografik özelliklerinin belirlenmesi için 11 maddeden oluşan bilgi formu hazırlandı. Araştırmada kullanılan anket, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Kütahya ilindeki merkez ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 440 erkek ve 440 bayan toplam 880 öğrenciye uygulandı. Çalışmanın istatistiksel analizinde SPSS For Windows IBM Version 20.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde frekans (f), yüzde (%) gibi tanımlayıcı istatistiksel yöntemlere ek olarak, öğrencilerin meraklılık düzeylerinde cinsiyet ve etkinliklere katılım şekillerine göre önemli bir fark olup olmadığının tespiti için Independent Samples T-Testi uygulandı. Sınıf, aylık gelir düzeyi, boş zamanlarında katıldıkları etkinlikler ve etkinliklere katılmalarını olumsuz etkileyen sebepler ile meraklılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için ise One Way ANOVA testi uygulandı. Elde edilen bulgulara göre; boş zamanlarında katıldıkları etkinlik türü açısından genişlik alt boyutunda ($F_{6,873}$; 3.502; $p<0.05$) ve derinlik alt boyutunda ($F_{6,873}$; 3.849; $p<0.05$) farklılık gösterdiği belirlendi. Boş zamanlarında etkinliklere katılmalarını olumsuz etkileyen sebepler açısından ise genişlik alt boyutuna göre katılımcıların meraklılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ($F_{5,874}$; .496; $p>0.05$) tespit edildi ancak derinlik alt boyutuna göre de katılımcıların meraklılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F_{5,874}$; 2.305; $p<0.05$).

Anahtar Kelimeler: Meraklılık, Spor, Rekreasyon, Eğitim Bilimleri

INVESTIGATING CURIOSITY LEVELS ON SECONDARY SCHOOL STUDENTS
(SAMPLE OF KÜTAHYA PROVINCE)

ABSTRACT: Aim of this study is to examine relations between different variables and curiosity levels of the students who are studying at the Urban Secondary Schools in Kütahya Province in 2011-2012 academic year. As data collection tool, "Curiosity Scale" was used. An information form of 11 questions was also prepared in order to specify the demographic features of the students. The questionnaire used in this study was applied to 440 boys and 440 girls, totally 880 students, who study at the urban secondary schools in Kütahya Province in 2011-2012 academic year. SPSS For Windows IBM Version 20.0 statistical packages software were used for statistical analyses. Percentage (%) and frequency (f) analyses were made in order to identify the demographic distribution of the participants and Independent-samples T-test was conducted on the significance level of $\alpha=0.05$ in order to ascertain whether there is an important difference at curiosity level of the students according to their gender and way of participation in the activities or not. Additionally One Way ANOVA test was performed to understand the effect of the class, the monthly income, activities made during leisure times and reasons which adversely affect their participation in the activities on the curiosity level. In conclusion and according to the findings, as for the variable of participation feature in the activities, a significant difference was detected in the width sub-dimension ($t_{.05}$; 7.818; $p<0.05$) and depth sub-dimension ($t_{.05}$; 4.262; $p<0.05$). For the activity type they participate in their leisure times, a difference was also detected in the width sub-dimension ($F_{6,873}$; 3.502; $p<0.05$) and depth sub-dimension ($F_{6,873}$; 3.849; $p<0.05$). Concerning the reasons which adversely affect their participation in the activities during leisure times, no significant difference was found out between the curiosity level of the participants according to the width sub-dimension ($F_{5,874}$; .496; $p>0.05$) however a significant difference was identified between the curiosity level of the participants according to the depth sub-dimension ($F_{5,874}$; 2.305; $p<0.05$).

Key Words: Curiosity, Sport, Recreation, Educational Sciences.

1. GİRİŞ

Merak; bir şeyi anlamak veya öğrenmek için duyulan istektir (TDK, 1988). Özellikle bu dürtü yeni veya ilginç şeyleri araştırma, inceleme, bilgi toplamaya yöneliktir. Bu motivasyon; hayvanlarda ve küçük çocuklarda çevreyi keşfetme, önüne çıkan, eline geçen her şeyi ısırma, eline alma, tadına bakma, koklama gibi davranışlarla kendiliğinden ortaya çıkar. Bu haliyle merak, insandaki temel öğrenme biçimlerinden birisidir ve 3-4 yaşlarındaki çocukların "bu ne?" türünden bitip tükenmez sorularıyla doruğa ulaşır. Çok erken yaşta başlaması ve hayvanlarda da gözlenmesi nedeniyle genellikle merakın doğuştan, öğrenilmemiş bir güdü olduğuna inanılır. Ancak Psikanalizde Freud bunun bakma içgüdüsünün yüceltilmiş bir türü olduğunu savunmuştur (Budak, 2000). Berlyne (1954, 1960) merak kuramını, iki tür meraklılık ile açıklamaktadır. Bunlar; algısal ve bilgisel meraklılıktır. Algısal meraklılık, dürtüsel algının artmasına yol açmaktadır. Diğer bir deyişle organizma kendisini bir bilgiyi elde edebilmek için düzenlemektedir. Bilgisel merak ise bilginin araştırılması ve elde edilmesiyle rahatlatma sonucu oluşan motivasyonel bir durumu ifade edilmektedir. Berlyne, algısal meraklılığın hayvanlarda ve insanlarda bulunan ortak bir özellik olduğunu ancak bilgisel meraklılığın öğrenme ve bellek özelliklerinden dolayı daha çok insanlarda bulunduğunu savunur. Berlyne, tanımladığı ikinci tür merakın, özgün ve ayırıştırıcı merak/keşfetme olarak iki boyutu olduğunu açıklamıştır. Özgün merak, özel bir bilgi parçasını araştırma isteği olarak tanımlanırken, ayırıştırıcı merak daha çok sıkılma duygusu sonucu ortaya çıkan genel araştırma, inceleme davranışına karşılık gelmektedir. Ayırıştırıcı merak daha çok günlük yaşamda oyun, eğlence gibi aktivitelerde görülmekte iken özgün keşif bir konuya ilişkin merak dürtüsü ile açıklanmaktadır (Demirel ve Coşkun, 2009).

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN MERAKLILIK DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI (KÜTAHYA İLİ ÖRNEĞİ)

Satı AKGÜL, Çetin ÖZDİLEK

İnsanlığın yaradılışından beri var olan, onu tekerleğin icadından uzayın keşfine kadar götüren merak duygusudur. Merak çabaya dönüşerek çocuğu Herkül'den daha güçlü, Kristof Kolomb'tan daha araştırmacı yapar. Merak duygusu organizmayı harekete geçirerek, bir keşifle doyuma ulaşır ve çocukta tatmin hisleri ve bilginin depolanması ile neticelenir (Şirin,2007). Merakın bu olumlu etkilerinin yanı sıra olumsuz etkileri de vardır. Gençlerin uyuşturucu madde kullanmaya başlama nedenleri pek çok etkene bağlı olabilir. Bunlardan en çok göze çarpanlardan biri merak ettikleri içindir. Gençler, maddenin yaratacağı etkiyi merak ettikleri için, yaşatlarıyla birlikte iken madde alabilirler. Akran ilişkileri böyle kötü bir alışkanlığın başlaması veya önlenmesinde büyük önem taşır. Gençlik çağında, bir gruba ait olmak, gencin psikolojik sağlığı açısından gerekli bir ihtiyaçtır. Ancak aile içinde belirli değerler kazanmış, kendine güveni olan bir genç, kendi kişilik yapısı ve değer ölçülerine uygun olan bir grup seçer. Bu grup içinde önemseydiği arkadaşları madde kullanıyorsa, bu gruptan ayrılabilir. Yeterli psikolojik güçlükte olmayan bir genç ise, arkadaşlarının "bir kereden ne çıkar" telkinleri ile madde alabilir(Kasatura,1998).

Zaman, hayattır ve zamanı boşa geçirmek, hayatı boşa geçirmek anlamını taşımaktadır. İnsanlar zamanı psikolojik yönden farklı olarak algırlar. Olayların birbirleriyle zincirlemesi, geçmiş anlarının etkisi ve geleceğe yönelik arzu ve istekler saatle ölçülen gerçek zamanın insan tarafından daha kısa veya daha uzun olarak algılanmasına yol açar. İnsan zamana bağlı olarak yaşar, ancak herkes bu zaman sürelerini birbirinden farklı algılar. Dersini iyice öğretmek isteyen öğretmen için ders saati kısa gelirken aynı ders saati, dersten sonra oyunu düşünen bir öğrenci için oldukça uzun gelebilir. Zamanı iyi kullanabilmek, insanın kendisine, çalışma hayatına, sosyal hayatına, dinlenme ve eğlenmesine, biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasına, ayırdığı zaman birimleri arasında dengeyi iyi kurabilmesine bağlıdır (Karaküçük,1997).

İnsanlar çeşitli zamanlarda sahip olduğu boş zamanlarında; monotonluktan uzaklaşmak, dinlenmek, hava değişimi gezme-görme, heyecan duyma, farklı yaşantılar elde etme gibi pek çok amaçla, açık veya kapalı alanlarda ya da pasif-aktif şekillerde, kent içinde veya kırsal yerlerde rekreatif etkinliklere katılmaktadırlar. İnsanlara rekreatif etkinlikler yoluyla kalıcı alışkanlıklar kazandırılmaktadır. Bu alışkanlıklar boş zamanları iyi bir şekilde değerlendirme, spor yapma, paylaşma, dayanışma, yenme ve yenilme duygusu, takdir etme duygusu, kurallara uyma, grup bilinci, başarıma duygusu vb. alışkanlıklar ve duygular olarak sıralayabiliriz (Pepe ve Mamak).Gelişen ve büyüyen teknolojiyle birlikte her geçen gün insan emeğine duyulan ihtiyaç azalmış, dolayısıyla daha az çalışır durumda olan ve daha fazla boş zamana sahip insanların bu boş zamanlarını iyi bir biçimde değerlendirme ihtiyacı ortaya çıkmıştır (Yaman ve diğ.).

Gelişmekte olan ülkeler arasında yer alan Türkiye her açıdan gelişme çabası içerisinde olup, çocuk ve gençlerin eğitimine de o oranda önem vermektedir. Örgütlü eğitim programı içerisinde olan ortaöğretim öğrencilerinin genel eğitim içerisinde merakları doğrultusunda boş zaman faaliyetlerine yönlendirilmeleri bir taraftan öğretimin daha kolay ve kalıcı olmasına yarar sağlarken diğer taraftan da eğitimi zevkli hale getirmektedir. Yine, alışkanlık haline getirilmiş olan boş zaman etkinlikleri, gençlerin bu birçok yönden faydalı faaliyetler aracılığıyla kendilerini kötü alışkanlıklardan koruyarak ülkesine yararlı ve üretken insanlar olmasını sağlayacaktır.

Ülkemizin 2011 yılı rakamlarına göre; genç nüfusun, 74.724.269 olan genel nüfusa oranı 12 milyon 542 bin kişiyle % 16,8'dir(www.haberturk.com,2012). Bu genç nüfus 15-24 yaş grubunda bulunmaktadır.Türkiye'nin Avrupa Birliği ülkelerine kıyasla oldukça genç bir nüfusa sahip olduğu göz önünde bulundurulduğunda, etkili gençlik politikalarının ülkemiz açısından önemi daha da artmaktadır. Ülkemizdeki gençlerin bugünkü durumlarına ilişkin istatistiklere bakıldığında, geleceğe yönelik etkin gençlik politikaları üretmek ve gençlerin karşılaştıkları sorunları çözmek atılacak en önemli adımlardan birisi olacaktır. Bu çalışmanın yapılmasının temel amacı da elde edilen sonuçların gençlik politikalarının yapılmasına yardımcı olacağına inanılmasıdır(www.tuik.gov.tr,2012). Nitekim anayasamızın 58. maddesi gençliğin korunması ile ilgilidir. Bu madde de "Devlet, İstiklâl ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müsbet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda ve Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetiştirme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır. Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır"(www.anayasa.gen.tr,2012) ibaresi yer almaktadır. Yani, devlet gençleri korumak için gerekli tedbirleri almakla kendini yükümlü kılmaktadır. Çünkü gençlik bir milletin geleceğidir. Bir ulusun gençliği bedenlen, ruhen ve zihnen ne kadar sağlıklı ise ve eğitim seviyesi ne kadar yüksekse geleceği de o kadar sağlam ve emin olacaktır. Bir toplum, gençliğine iyi eğitim vermek için tüm imkanlarını seferber etmek durumdadır. Ancak her zaman bu yeterli olmamaktadır. Aynı zamanda gençleri kötü alışkanlıklardan da korumak gerekir. Gençleri korumak iyi bir eğitim vermekle birlikte onları merakları doğrultusunda bedenlen, ruhen ve zihnen gelişmelerine katkıda bulunacak faaliyetlere sevk etmek ve bu faaliyetlere yönelik imkanları artırmakla mümkün olabilecektir.

Bu çalışmanın amacı, farklı eğitim kurumlarında eğitim gören gençlerin yoğun olarak merak duydukları alanları tespit etmektir. Ayrıca, çalışmamız, sportif, sanatsal, kültürel ve el becerilerine yönelik rekreatif merkezlerin kurularak, uzman insanların yetiştirilmesi ve bu merkezlerde istihdamlarının yapılmasının, anayasamızın 58. maddesinde belirtildiği üzere, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu madde, sigara ve hırsızlık gibi kötü alışkanlıklardan korumaya yönelik devletin görevini yerine getirme açısından ne kadar önemli olduğunu vurgulanması bakımından önemli görülmektedir.

2.YÖNTEM

Bu çalışmada,ortaöğretim öğrencilerinin meraklılık düzeylerinin belirlenmesi ve bunun cinsiyet, sınıf düzeyi, ortalama aylık gelir, etkinliklere katılım şekli, boş zaman etkinlikleri ve boş zaman etkinliklerine katılımı olumsuz etkileyen sebepler gibi farklıdeğişkenler açısından değerlendirilmesi amaçlandığı için tarama yöntemi ve buna ek olarak istatistiksel analiz yöntemleri

kullanılmıştır. Bu amaçla Erwin (1998) tarafından geliştirilen “Meraklılık İndeksi”nin Demirel ve Coşkun (2009) tarafından Türkçe’ye uyarlama çalışması farklı eğitim kurumlarında öğrenim gören ortaöğretim öğrencilerine gönüllülük esasına göre uygulanmıştır. Böylelikle meraklılık ölçeğinden elde edilen verilerin nicel analizi ile mevcut durum betimlenmiştir.

Meraklılık Ölçeği ilk versiyonu Erwin, Coleman ve Orlando (1998) tarafından James Madison Üniversitesinde geliştirilmiştir. Daha sonra gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda ölçeğin 2. ve 3. Versiyonları geliştirilmiştir. Bu çalışmada da kullanılmış olan ölçeğin 3. versiyonu Ainley (1987) tarafından tanımlanan meraklılık özelliğine göre tekrar düzenlenmiştir. Ölçek iki alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar genişlik (27 madde) ve derinlik (20 madde) olarak adlandırılmıştır. Genişlik, kişinin geniş kapsam ve çeşitlilikteki bilgileri incelemesidir. Meraklılık özelliğinin bu boyutta kişi teşvik edici çeşitli deneyimler yaşamayı arzular. Derinlik ise kişinin belirli bir konu, fikir, kişi ile ilgili merak duyması ve bunlarla ilgili bilgileri süreklilik gösterecek biçimde öğrenmeye çalışmasıdır. Bu boyutta kişi ilgilendiği özel bir alan ya da konuya ilişkin olabildiğince ayrıntılı araştırma yapmak ve kazanımlarını arttırmak ister. Meraklılık ölçeği toplam 47 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddelerine ilişkin yanıtlar “1 Çok Uyuyor”, 2. “Kısmen Uyuyor”, 3. “Çok Az Uyuyor”, 4. Çok Az Uymuyor”, 5. “Kısmen Uymuyor”, 6. “Hiç Uymuyor” olarak Likert tipi derecelendirme ölçeğindedir. Buna göre 6’lı Likert tipi ölçekte başlangıç noktası 1 alındığında 3,5 değeri “çok az uyuyor ile çok az uymuyor” değerlerinin orta noktası varsayılmıştır. Bu çalışmada da ölçeğin genel ortalamasında ölçekten alınabilecek minimum puan (47x1) 47, ortanca puanı (47x3,5) 165 ve maksimum puan (47x6) 282 olarak belirlenmiştir. İç tutarlılığın göstergesi olarak elde edilen Cronbachalpha değeri ise 0,86 olarak elde edilmiştir. Demirel ve Coşkun (2009) tarafından yapılan ölçeğin uyarlama çalışmasında yapı geçerliğinin belirlenmesi amacıyla yapılan faktör analizi için temel bileşenler analizi kullanılmış ve çalışmada KMO değeri .94 olarak bulunmuştur. Yapılan faktör analizi sonucunda da ölçeğin 47 maddesinin öz değeri 12’den büyük olan iki temel alt boyuta sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Bu faktörlerin ölçeğe ilişkin açıkladıkları toplam varyans % 23,13’dir.

Verilerin düzenlenmesi için MS Windows Word 2010, grafiklerin hazırlanması için MS Windows 2003 Excel ve istatistiksel analizler için SPSS 20 paket programı kullanıldı. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bilgi dağılımlarını belirlemek için yüzde (%) ve frekans (f) analizleri yapıldı. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmış ve verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin meraklılık düzeyleri ile cinsiyet ve etkinliklere katılım şekilleri arasında önemli bir fark olup olmadığını araştırmak için; $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde yapılan Bağımsız Örneklem T-Testi uygulandı. Sınıf, aylık gelir düzeyi, boş zamanlarında katıldıkları etkinlikler ve etkinliklere katılmalarını olumsuz etkileyen sebepler ile meraklılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için OneWay ANOVA Testi uygulandı.

3.BULGULAR

Tablo 3.1. Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

FAKTÖR	DEĞİŞKEN	f	%
Cinsiyet	Erkek	440	50,0
	Kadın	440	50,0
	Toplam	880	100,0
Sınıf	Lise 1	220	25,0
	Lise 2	220	25,0
	Lise 3	220	25,0
	Lise 4	220	25,0
	Toplam	880	100,0
Ortalama Aylık Gelir Düzeyi	1000 TL ve daha az	272	30,9
	1001-2000TL	345	39,2
	2001-3000TL	157	17,8
	3001-4000 TL	51	5,8
	4001-5000 TL	25	2,8
	5001TL ve üstü	30	3,4
Toplam	880	100,0	
Etkinliklere Katılım Şekli	Aktif (Spor Yapan)	570	64,8
	Pasif (Spor Yapmayan)	310	35,2
	Toplam	880	100,0
Boş Zaman Etkinlikleri	Müzik	136	15,5
	Spor	345	39,2
	Oyunlar	143	16,3
	Dans	30	3,4
	Sanatsal El Becerileri	77	8,8
	Mekan Dışı Etkinlikler	97	11,0
	İlmi ve Kültürel Etkinlikler	52	5,9
	Toplam	880	100,0
Etkinliklere Katılımı Olumsuz Etkileyen Sebepler	Ekonomik	87	9,9
	İmkân Azlığı	213	24,2
	Rehber İnsan Olmaması	64	7,3
	Okulda Etkinlik Alanında Program Yapılmaması	61	6,9
	Dersler Sebebiyle Boş Zaman Bulamama	390	44,3
	Ailenin İzin Vermemesi	65	7,4
Toplam	880	100,0	

Tablo3.1’de araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel bilgilerinin dağılımı verilmektedir. Verilere göre örneklem grubunda yer alan öğrencilerin %50,0’sinin “erkek” (n=440), %50,0’sinin “bayan” (n=440) olduğu görülmektedir. Araştırmada altı ortalama aylık gelir düzeyi aralığı kullanılmıştır. Örneklem grubunun %39,2 oran ile en çok “1001-2000 TL” aylık gelir düzeyine, %2,8 oranı ile en az “4001-5000 TL” aylık gelir düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Örneklem grubunun etkinliklere katılım şekli değerlendirildiğinde % 64,8 oranı ile aktif (spor yapan), % 35,2 oranı ile pasif (spor yapmayan) öğrencilerin katılım yaptığı görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin boş zaman etkinliklerinin % 39,2 oranı ile en çok spor, % 3,4 oranı ile en az dans olduğu tespit edilmiştir. Örneklem grubunun etkinliklere katılmalarını olumsuz etkileyen faktörler değerlendirildiğinde %44,3 oranı ile en çok “dersler sebebiyle boş zaman bulamama”, %6,9 oranı ile en az “okulda etkinlik alanında program yapılmaması” olduğu tespit edilmiştir.

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN MERAKLILIK DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI (KÜTAHYA İLİ ÖRNEĞİ)

Satı AKGÜL, Çetin ÖZDİLEK

Tablo 3.2. Cinsiyete Göre Katılımcıların Meraklılık Düzeylerine İlişkin Bağımsız Gruplar T-Testi Sonucu

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	T	P
Genişlik Toplamı	Kız	440	131.931	17.373	5.106	.597
	Erkek	440	125.884	17.757		
Derinlik Toplamı	Kız	440	95.495	12.666	5.592	.072
	Erkek	440	90.615	13.212		

Test sonuçları kız ve erkek öğrencilerin meraklılık düzeyi genişlik alt boyut ortalama puanları arasındaki farkın önemsiz olduğunu gösterdi ($t_{0,5}$; 5.106; $P>0.05$). Kızların genişlik alt boyut ortalama puanları (131.93±17.37) önemsiz ölçüde erkeklerin genişlik alt boyut ortalama puanlarından (125.88±17.75) daha fazla bulundu. Test sonuçları kız ve erkek öğrencilerin meraklılık düzeyi derinlik alt boyut ortalama puanları arasındaki farkın önemsiz olduğunu gösterdi ($t_{0,5}$; 5.592; $P>0.05$). Kızların derinlik alt boyut ortalama puanları (95.49±12.66) önemsiz ölçüde erkeklerin derinlik alt boyut ortalama puanlarından (90.61±13.21) daha fazla bulundu.

Tablo 3.3. Sınıflarına Göre Katılımcıların Meraklılık Düzeylerine İlişkin OneWay ANOVA Analizi Sonucu

Değişkenler	Sıra	Sınıf	n	\bar{X}	SS	F	p	Fark Tukey
Genişlik Alt Boyutu	1	Lise 1	220	130.618	19.00	1.066	.363	
	2	Lise 2	220	128.636	16.88			
	3	Lise 3	220	128.727	15.71			
	4	Lise 4	220	127.650	19.39			
		Toplam	880	128.908	17.81			
Derinlik Alt Boyutu	1	Lise 1	220	94.495	13.90	1.806	.144	
	2	Lise 2	220	91.940	13.06			
	3	Lise 3	220	93.559	11.32			
	4	Lise 4	220	92.227	14.09			
		Toplam	880	93.055	13.16			

Test sonuçları katılımcıların sınıflarına göre meraklılık düzeyleri genişlik alt boyut ortalama puanları arasındaki farkın önemsiz olduğunu gösterdi ($F_{3,876}$; 1.066; $P>0.05$). Her ne kadar sınıf düzeyine bağlı olarak öğrencilerin meraklılık düzeyi genişlik alt boyut puanları arasında fark önemli bulunmasa da, Lise1 genişlik alt boyutu puanları (130.61±19.00) önemsiz ölçüde sırasıyla Lise2 (128.63±16.88), Lise3 (128.72±15.71) ve Lise4 (127.65±19.39) puanlarından fazla bulundu. Test sonuçları katılımcıların sınıflarına göre meraklılık düzeyleri derinlik alt boyut ortalama puanları arasındaki farkın önemsiz olduğunu gösterdi ($F_{3,876}$; 1.806; $P>0.05$). Her ne kadar sınıf düzeyine bağlı olarak öğrencilerin meraklılık düzeyi derinlik alt boyut puanları arasında fark önemli bulunmasa da, Lise1 derinlik alt boyutu puanları (94.49±13.90) önemsiz ölçüde sırasıyla Lise2 (91.94±13.06), Lise3 (93.55±11.32) ve Lise4 (92.22±14.09) puanlarından fazla bulundu.

Tablo 3.4. Aylık Gelirlerine Göre Katılımcıların Meraklılık Düzeylerine İlişkin OneWay ANOVA Analizi Sonucu

Değişkenler	Sıra	Ortalama Aylık Gelir	N	\bar{X}	SS	F	P	Fark Tukey
Genişlik Alt Boyutu	1	1000 TL ve daha az	272	129.636	17.48	1.141	.337	
	2	1001-2000 TL	345	127.594	19.18			
	3	2001-3000 TL	157	128.904	16.59			
	4	3001-4000 TL	51	131.215	15.65			
	5	4001-5000 TL	25	128.280	16.81			
	6	5001 TL ve üstü	30	134.033	13.96			
		Toplam	880	128.908	17.81			
Derinlik Alt Boyutu	1	1000 TL ve daha az	272	93.819	13.23	.467	.801	
	2	1001-2000 TL	345	92.643	13.09			
	3	2001-3000 TL	157	93.031	12.40			
	4	3001-4000 TL	51	93.333	13.48			
	5	4001-5000 TL	25	90.360	13.91			
	6	5001 TL ve üstü	30	92.766	16.24			
		Toplam	880	93.055	13.16			

Test sonuçları gelir düzeyine göre öğrencilerin meraklılık düzeyleri genişlik alt boyut ortalama puanları arasındaki farkın önemsiz olduğunu gösterdi ($F_{5,874}$; 1.141; $P>0.05$). Her ne kadar gelir düzeyine bağlı olarak öğrencilerin meraklılık düzeyi genişlik alt boyut puanları arasında fark önemli bulunmasa da, 5001 TL ve üstü genişlik alt boyut puanları (134.03±13.96) önemsiz ölçüde sırasıyla 1000 TL ve daha az (129.63±17.48), 1001-2000 TL (127.59±19.18), 2001-3000 TL (128.90±16.59), 3001-4000 TL (131.21±15.65) ve 4001-5000 TL (128.28±16.81) puanlarından fazla bulundu. Test sonuçları gelir düzeyine göre öğrencilerin meraklılık düzeyleri derinlik alt boyut ortalama puanları arasındaki farkın önemsiz olduğunu gösterdi ($F_{5,874}$; .467; $P>0.05$). Her ne kadar gelir düzeyine bağlı olarak öğrencilerin meraklılık düzeyi derinlik alt boyut puanları arasında fark önemli bulunmasa da, 1000 TL ve az derinlik alt boyut puanları (93.81±13.23) önemsiz ölçüde sırasıyla 1001-2000 TL (92.64±13.09), 2001-3000 TL (93.03±12.40), 3001-4000 TL (93.33±13.48), 4001-5000 TL (90.36±13.91) ve 5000 TL ve üstü (92.76±16.24) puanlarından fazla bulundu.

Tablo 3.5. Etkinliklere Katılım Şekline Göre Katılımcıların Meraklılık Düzeylerine İlişkin Bağımsız Gruplar T-Testi Sonucu

Alt Boyutlar	Etkinliklere Katılım Şekli	N	\bar{X}	SS	t	P
Genişlik Toplamı	Aktif (Spor Yapan)	570	132.257	16.205	7.818	.027
	Pasif (Spor Yapmayan)	310	122.748	18.987		
Derinlik Toplamı	Aktif (Spor Yapan)	570	94.436	12.170	4.262	.007
	Pasif (Spor Yapmayan)	310	90.516	14.498		

Test sonuçları spor yapan ve spor yapmayan öğrencilerin meraklılık düzeyi genişlik alt boyut ortalama puanları arasındaki farkın manidar olduğunu gösterdi ($t_{.05}$; 7.818; $P<0.05$). Spor yapanların genişlik alt boyut ortalama puanları (132.25 ± 16.20) önemli ölçüde spor yapmayanların genişlik alt boyut ortalama puanlarından (122.74 ± 18.98) daha fazla bulundu. Test sonuçları spor yapan ve spor yapmayan öğrencilerin meraklılık düzeyi derinlik alt boyut ortalama puanları arasındaki farkın manidar olduğunu gösterdi ($t_{.05}$; 4.262; $P<0.05$). Spor yapanların derinlik alt boyut ortalama puanları (94.43 ± 12.17) önemli ölçüde spor yapmayanların derinlik alt boyut ortalama puanlarından (90.51 ± 14.49) daha fazla bulundu.

Tablo 3.6. Boş Zamanlarında Katıldıkları Etkinliklere Göre Katılımcıların Meraklılık Düzeylerine İlişkin OneWayANOVA Analizi Sonucu

Değişkenler	Sıra	Katılımcıların Boş Zamanlarında Katıldıkları Etkinlikler	N	\bar{X}	SS	F	P	Fark Tukey
Genişlik Alt Boyutu	1	Müzik	136	130.485	17.81	3.502	.002	1-3* 2-3* 5-3* 6-3*
	2	Spor	345	128.852	16.91			
	3	Oyunlar	143	123.244	19.35			
	4	Dans	30	133.033	16.03			
	5	Sanatsal El Becerileri	77	131.532	17.95			
	6	Mekan Dışı Etkinlikler	97	131.175	16.29			
	7	İlmi ve Kültürel Etkinlikler	52	130.230	20.04			
		Toplam	880	128.908	17.81			
Derinlik Alt Boyutu	1	Müzik	136	94.522	13.91	3.849	.001	7-3*
	2	Spor	345	91.759	12.75			
	3	Oyunlar	143	90.335	13.22			
	4	Dans	30	96.933	9.67			
	5	Sanatsal El Becerileri	77	95.519	14.25			
	6	Mekan Dışı Etkinlikler	97	94.164	11.46			
	7	İlmi ve Kültürel Etkinlikler	52	97.346	14.45			
		Toplam	880	93.055	13.16			

Test sonuçları boş zaman etkinliklerine katılım türüne göre öğrencilerin meraklılık düzeyleri genişlik alt boyut ortalama puanları arasındaki farkın manidar olduğunu gösterdi ($F_{6,873}$; 3.502; $P<0.05$). Saptanan anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için ikinci seviye testi olarak (follow-up) Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi uygulandı. Tukey (HSD) testi sonuçları boş zaman etkinlikleri olan oyunların meraklılık düzeyi genişlik alt boyut ortalama puanının (123.24 ± 19.35) sırasıyla spor (128.85 ± 16.91), ilmi ve kültürel etkinlikler (130.23 ± 20.04), müzik (130.48 ± 17.81), mekan dışı etkinlikler (131.17 ± 16.29), sanatsal el becerileri (131.53 ± 17.95), dans'dan (133.03 ± 16.03) daha düşük olduğunu gösterdi. Test sonuçları boş zaman etkinliklerine katılım türüne göre öğrencilerin meraklılık düzeyleri derinlik alt boyut ortalama puanları arasındaki farkın manidar olduğunu gösterdi ($F_{6,873}$; 3.849; $P<0.05$). Saptanan anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için ikinci seviye testi olarak (follow-up) Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi uygulandı. Tukey (HSD) testi sonuçları boş zaman etkinlikleri olan oyunların meraklılık düzeyi derinlik alt boyut ortalama puanının (90.33 ± 13.22) sırasıyla spor (91.75 ± 12.75), mekan dışı etkinlikler (94.16 ± 11.46), müzik (94.52 ± 13.91), sanatsal el becerileri (95.51 ± 14.25), dans (96.93 ± 9.67), ilmi ve kültürel etkinlikler'den (97.34 ± 14.45) daha düşük olduğunu gösterdi.

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN MERAKLILIK DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI (KÜTAHYA İLİ ÖRNEĞİ)

Satı AKGÜL, Çetin ÖZDİLEK

Tablo 3.7. Boş Zamanlarında Etkinliklere Katılımlarını Olumsuz Etkileyen Sebeplere Göre Katılımcıların Meraklılık Düzeylerine İlişkin OneWay ANOVA Analizi Sonucu

Değişkenler	Sıra	Katılımcıların Boş Zamanlarında Etkinliklere Katılımlarını Olumsuz Etkileyen Sebepler	N	\bar{X}	SS	F	P	Fark Tukey
Genişlik Alt Boyutu	1	Ekonomik	87	130.471	15.83	.496	.779	
	2	İmkan Azlığı	213	128.126	18.49			
	3	Rehber İnsan Olmaması	64	128.015	18.98			
	4	Okulda Etkinlik Alanında Program Yapılmaması	61	131.000	18.83			
	5	Dersler Sebebiyle Boş Zaman Bulamama	390	128.605	17.44			
	6	Ailenin İzin Vermemesi	65	130.107	18.43			
		Toplam	880	128.908	17.81			
Derinlik Alt Boyutu	1	Ekonomik	87	93.655	12.28	2.305	.043	
	2	İmkan Azlığı	213	91.502	13.51			
	3	Rehber İnsan Olmaması	64	94.437	12.24			
	4	Okulda Etkinlik Alanında Program Yapılmaması	61	89.606	17.25			
	5	Dersler Sebebiyle Boş Zaman Bulamama	390	94.230	12.47			
	6	Ailenin İzin Vermemesi	65	92.169	12.99			
		Toplam	880	93.055	13.16			

Test sonuçları boş zaman etkinliklerine katılımı olumsuz etkileyen sebeplere göre öğrencilerin meraklılık düzeyleri genişlik alt boyut ortalama puanları arasındaki farkın önemsiz olduğunu gösterdi ($F_{5,874}$; .496; $P>0.05$). Her ne kadar boş zaman etkinliklerine katılımı olumsuz etkileyen sebeplere bağlı olarak öğrencilerin meraklılık düzeyi genişlik alt boyut puanları arasında fark önemli bulunmasa da, Okulda etkinlik alanında program yapılmaması genişlik alt boyut puanları (131.00 ± 18.83) önemsiz ölçüde sırasıyla Ekonomik (130.47 ± 15.83), İmkan azlığı (128.12 ± 18.49), Rehber insan olmaması (128.01 ± 18.98), Dersler sebebiyle boş zaman bulamama (128.60 ± 17.44) ve Ailenin izin vermemesi (130.10 ± 18.43) puanlarından fazla bulundu. Test sonuçları boş zaman etkinliklerine katılımı olumsuz etkileyen sebeplere göre öğrencilerin meraklılık düzeyleri derinlik alt boyut ortalama puanları arasındaki farkın manidar olduğunu gösterdi ($F_{5,874}$; 2.305; $P<0.05$). Rehber insan olmaması derinlik alt boyut puanları (94.43 ± 12.24) önemli ölçüde sırasıyla Ekonomik (93.65 ± 12.28), İmkan azlığı (91.50 ± 13.51), Okulda etkinlik alanında program yapılmaması (89.60 ± 17.25), Dersler sebebiyle boş zaman bulamama (94.23 ± 12.47) ve Ailenin izin vermemesi (92.16 ± 12.99) puanlarından fazla bulundu.

4.TARTIŞMA

Analiz sonuçlarına göre cinsiyet açısından katılımcıların meraklılık düzeyleri incelendiğinde, erkek ve kız öğrenciler arasında meraklılık düzeyi alt boyutlarına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu durum, öğrencilerin merak ettikleri konu ve durumların çeşitlilik gösterdiği, ancak süreklilik göstermediği biçiminde yorumlanabilir. Bunun nedeninin, öğrencilerin meslek seçimi aşamasında olduklarından ilgi alanlarının çeşitlilik gösterdiği ve merak ettikleri her konuyla ilgilenmeye açık oldukları olarak düşünülmektedir. Meraklılık özelliği ile ilgili alan yazın incelendiğinde farklı araştırmalarda cinsiyete ilişkin farklı sonuçlar elde edilmiştir. Demirel ve Coşkun'un (2009) araştırmasında meraklılık düzeylerinin karşılaştırılması sonucunda kız ve erkek öğrencilerin ortalama puanlarının anlamlı biçimde farklılaştığı ve farkın erkek öğrenciler yönünde yüksek olduğu görülmektedir (Demirel ve Coşkun, 2009). Yapılan başka bir araştırmaya göre ise; kız öğrencilerin meraklılık düzeylerinin erkek öğrencilerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir (Deringöl ve diğ., 2010). Diğer bir araştırmaya göre ise; meraklılık düzeylerinin cinsiyet ile karşılaştırılması sonucunda kız ve erkek öğrencilerin ortalama puanlarının anlamlı biçimde farklılaştığı ve farkın kız öğrenciler yönünde yüksek olduğu görülmüştür (Deringöl ve diğ., 2010). Demirel ve arkadaşlarının (2012) araştırmasında meraklılık düzeyinin karşılaştırılması sonucunda kız ve erkek öğrencilerinin ortalama puanlarının anlamlı biçimde farklılaştığı ve farkın kız öğrenciler yönünde yüksek olduğu görülmektedir (Demirel ve diğ., 2012).

Analiz sonuçlarına göre katılımcıların sınıflarına göre meraklılık düzeyleri incelendiğinde, meraklılık düzeyleri alt boyutlarına göre katılımcıların meraklılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Öğrencilerin aynı yaş grubunda olmaları ve aynı sosyo-kültürel ortamda yaşamalarının, akranlarından etkilenmelerine ve seçimlerinin de aynı doğrultuda olmalarına sebep olduğu düşünülmektedir. Demirel ve arkadaşlarının (2012) araştırmasında, farklı fakültelerde öğrenim gören öğrencilerin meraklılık düzeylerinin karşılaştırılması ile ilgili çalışma sonucunda, öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülterlere göre meraklılık düzeyine ilişkin ortalama puanları anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Buna göre; Dumlupınar Üniversitesi öğrencilerinin meraklılık puanlarının bölümlere göre değişmediği, farklı bölümlerdeki öğrencilerin benzer meraklılık düzeyine sahip olduğu söylenebilir (Demirel ve diğ., 2012). Bu çalışma sonuçları bizim çalışmamızla benzerlik göstermektedir.

Analiz sonuçlarına göre katılımcıların ortalama aylık gelirlerine bağlı olarak meraklılık düzeyleri incelendiğinde, meraklılık düzeyleri alt boyutlarına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bunun nedeninin; yeterli gelir düzeyine sahip olsalar dahi etkinlik alanlarının (örneğin çocuk müzelerinin) bulunmaması olarak düşünülmektedir. Pepe ve Kuru'nun (2001) yapmış oldukları çalışmada, spor yapan ve yapmayan bayanların sosyo-ekonomik yönden farklılık gösterdiği, bu yapının kişilerin yaşam şekillerini ve spora katılım düzeyini de etkilediği görülmüştür. Bu etkileme iyi imkanların sporu teşvik edici faktör veya kötü imkanların kısıtlayıcı faktör olarak gösterilemeyeceğini söyleyebiliriz. Uç noktalarda spor yapan kesimin az bulunduğu, spor

yapan kesimin ise ortanın üzerinde ve altında toplandığı tespit edilmiştir (Pepe ve Kuru,2001). Yine, Demirel ve Coşkun'un (2009) araştırmasında da öğrencilerin gelir düzeyine göre meraklılık ölçeğine ilişkin ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Buna göre üniversite öğrencilerinin meraklılık puanlarının gelir düzeyine göre değişmediği, farklı gelir gruplarındaki öğrencilerin benzer meraklılık düzeyine sahip olduğu görülmektedir (Demirel ve Coşkun,2009). Bu çalışma, bizim çalışmamızın sonuçlarını desteklemektedir.

Analiz sonuçları etkinliklere katılım şekli açısından spor yapan ve yapmayan öğrencilerin meraklılık düzeyi ile genişlik ve derinlik alt boyut ortalama puanları arasındaki farkın manidar olduğunu gösterdi. Bunun nedeninin; öğrencilerin meraklılık alanlarının bir konu başlığı ile sınırlı olmadığı, ancak, bu konulara ilişkin yeterli tecrübeye sahip olmadıklarından ötürü olduğu düşünülmektedir. Sonuç olarak, öğrencilerin merak ettikleri konu alanlarının farklılaşabileceği, yeniliklere ve öğrenmeye karşı olumlu tutuma sahip oldukları, merak ettikleri konularla ilgili fırsat ve olanakları değerlendirmeye açık oldukları, söylenebilir. Yeniçeri ve arkadaşlarının çalışmasında, Muğla il merkezinde çalışan devlet memurlarının genel profilleri Türkiye şartlarından daha üst seviyede görülmektedir. Serbest zaman değerlendirme eğilimlerinde aktif görünmelerine rağmen düzenli spor yapma eğilimleri yeterli gözükmemektedir (Yeniçeri ve diğ.). Yine, Okumuş ve arkadaşlarının çalışmasında, Kocaeli ilindeki farklı sanayi kuruluşlarında çalışan bireylerin boş zaman tercihleri ve tercih nedenleri, kuruluşların çalışanlarına boş zamanlarını değerlendirmeleri konusunda ne tür alternatifler sundukları incelenmiş olup, ayrıca boş zaman etkinliklerine katılmanın iş verimine etkileri araştırılmıştır. Kocaeli ilindeki sanayi kuruluşlarında çalışan bireylerin yeterli boş zamana sahip oldukları fakat boş zamanlarını değerlendirme konusunda yeterli bilgi ve bilince sahip olmadıkları ve pasif katılım gerektiren etkinlikleri tercih ettikleri ortaya çıkmıştır (Okumuş ve diğ.). Ayrıca, Mirzaoğlu ve Erdoğan'ın çalışmasının sonucunda; rekreasyon kişilerin çok yönlü, olumlu gelişmelerini amaçlayarak topluma katkıda bulunmaya çalışır. Ancak rekreatif spor programlarının demokratik bir ortamda bireylerin etkin katılımıyla planlanması da: katılımın yaygınlaştırılması açısından son derece önemlidir tespitlerine yer verilmiştir (Mirzaoğlu ve Erdoğan,1976). Bu çalışmaların sonuçları, araştırmamız sonuçlarıyla bir paralellik göstermemektedir. Bunun nedeni, diğer çalışmalardan farklı olarak araştırma deneklerimizin öğrenci ve genç yaşta olmaları olabilir.

Analiz sonuçlarına göre katılımcıların boş zamanlarında katıldıkları etkinlikler açısından meraklılık düzeyleri incelendiğinde, meraklılık düzeyleri alt boyutuna göre katılımcıların meraklılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna göre öğrencilerin ilgi alanlarının farklı olduğu görülmektedir. Ders dışında okul kulübü şeklinde bir yapılanma ile öğrenciler ilgi alanlarına yönelik çalışabilecekleri düşünülmektedir. Çevre, teknoloji, değerler, nüfus, ekonomi, sağlık, iş hayatı, devlet ve yönetim gibi alanlar boş zaman faaliyetleri üzerinde belirleyici ve etkileyici rol oynadığı düşünülmektedir. Zorba ve arkadaşlarının araştırmasında; üniversite öğrencilerinin, gerçekleştirdikleri etkinlikler dışında, üniversitelerde oluşturulan topluluk ve çeşitli etkinliklere yöneldikleri ve ilgi alanlarını belirlediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca çalışmada elde edilen sonuçlara genel olarak bakıldığında öğrencilerin daha çok futbol, basketbol, tenis ve fitness sporlarına yöneldikleri, bunun yanı sıra tiyatro, dans, müzik ve bilgisayar kullanmak gibi etkinliklere zaman ayırdıkları görülmektedir. Bunlara ek olarak, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre aktif katılımlı etkinliklere daha az yöneldikleri, katıldıkları etkinliklere ayırdıkları sürelerin ise daha az olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin daha çok pasif etkinliklere katıldığını göstermektedir (20). Yine, Ekici ve arkadaşlarının (2005) araştırmasında, Marmaris'te su ve doğa sporları yapma imkanının; turistin dinlenmesini ve rahatlamasını sağlayan rekreasyonel ortamın çok iyi düzeyde olduğu, kültürel ve tarihi rekreasyon anlayışının iyi düzeyde olduğu ve müşterilerin seyahat acentelerinin uyguladıkları programdaki animasyon etkinliklerinden hoşnut oldukları görülmektedir. Ancak, açık alan sporları yapma imkanının çok iyi olmadığı, adrenalin ve hava sporları yapma imkanının kötü olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca satılmış olan programlardaki müşteri memnuniyetinin çok iyi olduğu, su ve doğa sporları yapma imkanı ile kültürel ve tarihi rekreasyon anlayışının ise, çok önemli olduğu görülmektedir (Ekici ve diğ.,2006). Yıldırım'ın, Eskişehir Osmaniye Üniversitesi öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımlarını belirlemek için yaptığı araştırma sonuçlarına göre; erkek öğrencilerin en fazla futbol ile ilgilendikleri, kız öğrencilerin ise en fazla müzik etkinlikleri ile ilgilendikleri görülmektedir. Erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla serbest zamanlarını daha çok fiziksel aktivitelerle değerlendirmektedir. Erkek öğrencilerin futbol, basketbol ve tenis gibi sportif dallara ağırlık verdikleri, kızların ise genellikle müzik, plates ve sinema gibi rekreatif etkinlikleri tercih ettikleri bulgularda ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, çalışmada elde edilen sonuçlara genel olarak bakıldığında, öğrencilerin daha çok futbol, basketbol ve tenis gibi popüler sporlara yöneldikleri, bunun yanı sıra sinemaya gitmek, müzik dinlemek, bilgisayar kullanmak gibi etkinliklere en fazla zaman ayırdıkları, bundan başka, cinsiyet ayrımına bakılmaksızın tavla oynamayı ve müzik dinlemeyi sevdikleri görülmektedir. Bunlara ek olarak, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre aktif katılımlı etkinliklere daha fazla yöneldikleri, katıldıkları etkinliklere ayırdıkları sürelerin ise daha uzun olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak; üniversite öğrencilerinin bireysel girişimler sonucunda gerçekleştirdikleri etkinlikler dışında üniversitelerde oluşturulan topluluk ve çeşitli etkinliklere yöneldikleri ve ilgi alanlarını belirledikleri sonucuna ulaşılmıştır (Yıldırım). Bu çalışmaların sonuçları, bizim çalışmamızın sonucuyla aynı doğrultuda çıkmıştır.

Analiz sonuçlarına göre; katılımcıların boş zamanlarında etkinliklere katılımlarını olumsuz etkileyen sebeplere göre meraklılık düzeyleri incelendiğinde, meraklılık düzeyleri alt boyutlarına göre katılımcıların meraklılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bunun en önemli nedeninin, eğitim sisteminin sınava endekli olduğu, başarının sınavlardan alınan puanlarla ölçüldüğü bir durumda öğrencilerin birinci önceliklerinin iyi bir üniversiteye girmek olduğu görülmektedir. Bu nedenle de öğrencilerin sporcu olup ülkelerini temsil etmek yerine, toplum tarafından daha çok değer verilen doktor, mühendis, avukat gibi meslekler için çaba sarf ettikleri düşünülmektedir. Pepe ve Mamak'ın çalışmalarında boş zamanların değerlendirilmesinde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlüklerin, görüşlerinin ve katılım düzeylerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Sonuç olarak öğretmenlerin boş zaman etkinliklerini yapmak için bütün gayretlerini gösterdikleri, ancak, yeterli saha ve malzemelerinin olmaması, okul yönetiminin ilgisizliği, ayrıca ders yüklerinin fazla olması gibi sebeplerle istenilen düzeyde rekreatif etkinliklere katılmadıkları görülmüştür (Pepe ve Mamak). Yine, Kandazgelen ve Hergüner'in çalışmasında Sakarya il merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilk ve orta dereceli okullarda görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin serbest zamanlarını nasıl ve ne şekilde değerlendirdiklerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Sonuçta; beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin serbest zaman bulamadıkları ve ekonomik yetersizlikler gibi sebeplerle yeterli kadar etkinliklere katılmadıkları, serbest zamanlarını genellikle evde televizyon seyrederek veya gazete, dergi, kitap okuyarak değerlendirdikleri

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN MERAKLILIK DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI (KÜTAHYA İLİ ÖRNEĞİ)

Satı AKGÜL, Çetin ÖZDİLEK

görülmüştür. Beden eğitimi ve spor öğretmenleri serbest zamanlarını verimli kullanmadıkları, kurumlarınca serbest zamanların değerlendirilme için imkan sağlamadığı, imkan sağlandığında serbest zamanlarını spor yaparak ve okuyarak değerlendireceklerini belirtmişlerdir(Kandazgelen ve Hergüner). Ayrıca, Zorba ve arkadaşlarının yapmış oldukları araştırmada; Muğla il merkezindeki Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, üniversite, ortaöğretim kurumları ile kamu kurum ve kuruluşları ve özel sektöre ait spor tesisleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda; Muğla il merkezindeki spor tesislerinin günde 353 saat, ortalama olarak ta 8 saat hizmete açık olduğu tespit edilmiştir. Tesislerin hem sayı hem de çeşitliliği açısından yetersiz olduğu anlaşılmıştır. Araştırmada yöneticiler, spor tesislerinin mesai saatleri dışında kapalı tutulmasının başlıca sebebinin talep yetersizliği ve maddi yetersizlikten kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Muğla il merkezindeki spor tesisleri, 9 ana bölümden oluşmaktadır. Bunlar, futbol sahası, spor salonu, fitness salonu, step-aerobik salonu, halı saha, tenis kortu, cimmastik salonu güreş salonu ve yüzme havuzudur. Muğla il merkezindeki spor tesislerinin çeşitlilik açısından farklı spor branşlarına hizmetinin yetersiz olduğu söylenebilir. Çalışmada Muğla il merkezindeki spor tesislerinin nüfusa oranla düşük olduğu ve Türkiye ortalamasının oldukça altında olduğu sonucuna verilmiştir. Tesislerin nizami ve sıhhi olarak yapılmaması yanında ihtiyaçlara cevap verecek nitelikte olmaması, spor işletmeciliği anlayışından uzak bir tarzda yönetilmesi, spor tesislerinin tamamının halka açık olmaması tesislerden beklenen yararın düşük seviyede kalmasına sebep olmuştur(Zorba ve diğ.). Bu çalışmaların sonuçları da, bizim çalışmamızın sonucuyla paralellik göstermektedir.

5.SONUÇ

Uygulanan toplam 880 anket sonucunda elde edilen bulgulara göre sonuç olarak; katılımcıların meraklılık düzeyleri cinsiyet, sınıf ve ortalama aylık gelir düzeyi açısından farklılık göstermediği tespit edilirken; etkinliklere katılım şekli değişkenine göre, genişlik alt boyutunda ve derinlik alt boyutunda anlamlı farklılık gösterdiği belirlendi. Boş zamanlarında katıldıkları etkinlik türü açısından genişlik alt boyutunda ve derinlik alt boyutunda farklılık gösterdiği belirlendi. Boş zamanlarında etkinliklere katılımlarını olumsuz etkileyen sebepler açısından ise genişlik alt boyutuna göre katılımcıların meraklılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edildi ancak derinlik alt boyutuna göre de katılımcıların meraklılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Türkiye’de spora ilgi daha çok pasif katılım şeklinde izleyici grupta yoğunlaşmaktadır. Boş zaman aktivitesi olarak spor yapandan çok aynı amaç için izleyen daha fazladır. Ülkemizde aktif spor yapan genç sayısı, ülkemiz genç nüfusunun ancak üçte birini oluşturmaktadır. Bu nedenle, özellikle gençlerimizin kötü alışkanlıklardan korunarak, aktif spor yapmaya yönlendirilmeleri, sanatsal ve kültürel faaliyetlerle uğraşmaları için yapılacak yatırımlar, anayasamızın 58. ve 59. maddelerinde belirtilen devletin görevlerini işler hale getirmesi bakımından önemlidir.Bilindiği üzere anayasamızın

Gençliğin Korunması ile ilgili 58. maddesinde; “Devlet, İstiklal ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müspet ilim ışığında Atatürk İlke ve İnkılapları doğrultusunda ve Devletin Ülkesi ve Milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetiştirme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirler alır. Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden suçluluk, kumar vb. kötü alışkanlıklardan korumak için gerekli tedbirleri alır” denilirken, sporun geliştirilmesi ile ilgili 59. maddesinde de “Devlet her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır. Sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur” ibaresi yer almaktadır.

Devletin anayasamızın yukarıda belirtilen maddelerdeki görevleri yerine getirebilmesi yani, gençlerimizin kötü alışkanlıklardan uzak tutularak, fiziksel, ruhsal, duygusal ve zihinsel olarak sağlıklı yetiştirebilmeleri için, rekreatif faaliyetlere katılımlarının sağlanarak, birer hobi sahibi olmaları için, sporun bilimsel anlayış içerisinde yapılabilmesi ve yaygınlaştırabilmesi için, 7’den 77’ye spor yapan bir toplumun oluşabilmesi ve bunun paralelinde ülkemizi uluslararası alanda temsil edecek sporcular yetiştirebilmek için aşağıda belirtilen önerilerin yerine getirilmesi ile mümkün olacağı düşünülmektedir.

6.ÖNERİLER

- * Çalışmamızda elde edilen sonuçlara göre gençlerin daha yoğun olarak ilgi gösterdikleri etkinlik alanları olan, sırasıyla spor, müzik, oyun, mekan dışı etkinlikler gibi alanlara yönelik tesis, uzman insan, araç-gereç gibi eksiklikler giderilmelidir.
- * Her bölgede gençlerin serbest zamanlarını değerlendirme konusundaki alışkanlıkları incelenerek, bu yönde spor, sanat, el becerileri, kültürel vb. alanlara yönelik beceri kazandırma ve hobi kursları açılmalı ve sayıları artırılmalıdır.
- * Okullarda hobi kulüpleri oluşturmalı ve bu kulüplerle ilgili tesis, araç ve gereçler temin edilerek, öğrenciler, merak ettikleri konular doğrultusunda bu kulüp faaliyetlerine ve etkinliklere katılmaya teşvik edilmelidir.
- * Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlükleri bünyesinde bulunan Gençlik Merkez Müdürlüklerinin etkinlik alanları artırılmalı ve bu faaliyetlerin yapılabilmesi için tesisler yapılmalıdır.
- * Gençlik kampları tematik olarak da düzenlenmelidir. Örneğin felsefe kampları, okuma kampları ve yazarlık kampları gibi temalar belirlenmelidir.
- * Anaokulu ile birlikte 13 yıl zorunlu eğitim kapsamında öğrenci olacak gençlerimiz için okullar sadece birer öğretim merkezi olmaktan çıkartılıp, farklı alanlarda eğitim verilen kurumlar haline getirilmelidir.
- * Okullarda ders programları, ders dışı etkinliklere yönelik programı da içermelidir.
- * Öğretmenlerin ders yükleri azaltılmalı ve ders dışı etkinliklerde çalışmalarını teşvik edilmelidir.
- * Okullarda öğretmenlere ders dışı etkinliklere yönelik maddi destek verilmeli veya verilen destek artırılmalıdır.
- * Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi özellikle spor alanında okul kulüp işbirliği kurularak, başarılı sporcu olabilecek öğrenciler kulüplere yönlendirilmelidir.
- * Spor, sanat, kültür gibi alanlarda hizmet veren işletmelere, devletin anayasal görevlerini yerine getirme de yardımcı oldukları için vergi muafiyeti getirilmelidir.

KAYNAKLAR

- BUDAK, S., (2000). Psikoloji Sözlüğü, Ankara, Bilim ve Sanat Yayınları, Birinci Basım, 1014 sayfa, sayfa 505.
- DEMİREL, M., COŞKUN, Y. D., (2009). “Üniversite Öğrencilerinin Meraklılık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Yıl 9, Sayı 18, Sayfa 111-134.
- DEMİREL, M., TURAN, M.B., KÖMÜR, Z., AYDOĞAN, M., (2012). “Curiosity Levels of University Student Studying in the Various Departments”, The Online Journal of Recreation and Sport, Volume 1, Issue 3, July 2012, ISSN: 2146-9598.
- DERİNGÖL, Y., YAMAN, Y., ÖZSARI, İ., ÇAĞIRGAN, G. D., (2010). “İlköğretim Öğretmen Adaylarının Meraklılık Düzeylerinin İncelenmesi”, International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 11-13 November, 2010 Antalya-Turkey ISBN: 978 605 364 104 9.
- DERİNGÖL, Y., YAMAN, Y., ÖZSARI, İ., ÇAĞIRGAN, G. D., (2010). “Matematik, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmen Adaylarının Bilgisayara İlişkin Öz-Yeterlik Algıları ile Meraklılık Düzeyleri Arasındaki İlişki”, International Conference on New Trends in Education and Their Implications 11-13 November, 2010 Antalya-Turkey ISBN: 978 605 364 104 9.
- EKİCİ, S., CAN, S., ZORBA E., DURUKAN, E. ve BİRGÜL, A., (2006). “Muğla Marmaris’teki Seyahat Acentelerinin Müşterilerine Sundukları Rekreasyonel Sportif Animasyon Etkinliklerinin Değerlendirilmesi”, 9. Spor Bilimleri Kongresi.
- <http://www.anayasa.gen.tr/1982ay.htm>, 13.11.2012.
- <http://www.haberturk.com/yasam/haber/744866>, 13.11.2012.
- <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13133>, 13.11.2012.
- KANDAZGELEN, N. ve HERGÜNER, G. “Muğla Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenlerinin Serbest Zamanlarını Değerlendirme Biçimlerinin İncelenmesi (Sakarya İli Örneği)”, 9. Spor Bilimleri Kongresi.
- KASATURA, İ., (1998). “Gençlik ve Bağımlılık”, Psikoloji Dizisi:3, Evrim Yayınevi, 1. Basım: Ekim 1998, Sayfa 110.
- KARAKÜÇÜK, S. “Rekreasyon”, 2. Baskı, Ankara, 1997, Sayfa 1-6.
- MİRZAOĞLU, N. ve ERDOĞAN, Ş. (1976). “Rekreasyon ve Spor”, Çağdaş Eğitim Dergisi, Cilt: XXII, Sayı: 236, Sayfa 10.
- OKUMUŞ, Y., BAŞARAN, Z. ve SİVRİKAYA K., “Farklı Sanayi Kuruluşlarında Çalışan Bireylerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Tercihlerinin İncelenmesi”, 7. Spor Bilimleri Kongresi.
- PEPE, H. ve KURU, E. (2001). “Spor Yapan Ve Yapmayan Bayanların Sosyo-Ekonomik Seviyelerinin Araştırılması”, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: XXI, Sayı: 3, Sayfa 209-211.
- PEPE, K. ve MAMAK, H. “Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenlerinin Boş Zaman Etkinlikleri Hakkında Görüşleri Ve Katılım Düzeyleri”, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu, Ankara.
- ŞİRİN, N., (2007). “Bir Merakın Peşinden Sürikenmek”, Çoluk Çocuk Anne Baba Eğitimci Dergisi, Mayıs, Sayı 70, Sayfa 6-7.
- Türk Dil Kurumu (1988). Türkçe Sözlük, Türk Tarih Kurumu Basım Evi, Ankara, 1988, cilt 2, sayfa 1007.
- YAMAN, M., AYAN, S., ARSLAN, S. “Sporun yaygınlaştırılması için spor tesisleri ve uygulanan politikaların incelenmesi”
- YENİÇERİ, M., KÜRKÇÜ, R. ve ÖZDAĞ, S. “Devlet Memurlarının Serbest Zaman Değerlendirme Eğilimleri, Antropometrik Yapıları Ve Fiziksel Uygunluk Seviyelerinin Araştırılması”, 9. Spor Bilimleri Kongresi.
- YILDIRIM, M., “Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Öğrencilerinin Rekreasyon Faaliyetlerine Katılımlarının Araştırılması”, 10. Spor Bilimleri Kongresi.
- ZORBA, E., ZORBA, E., KESİM, Ü., AĞİLÖNÜ, A. ve CERİT, E. “Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılım Düzeylerinin Belirlenmesi (Muğla Üniversitesi Örneği)”, 9. Spor Bilimleri Kongresi.

This page intentionally left blank.